

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av gymnasieskolors åtgärder vid
fusk gällande Gymnasieskolan Knut Hahn 1 i Ronneby
kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Gymnasieskolan Knut Hahn 1 i Ronneby kommun avseende kvaliteten i skolenhetens åtgärder vid fusk. Granskningens syfte är att granska kvaliteten i gymnasieskolors arbete med och beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av måluppfyllelse och kunskaper.

Följande frågeställningar ingår i granskningen:

1. I vilken utsträckning leder och samordnar rektorn skolans arbete för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?
2. I vilken utsträckning har lärarna beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Kvalitetskriterierna finns i bilaga 1.

Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, i flera delar men utvecklingsområden finns eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att verksamheten uppfyller kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. I bilaga 3 finns granskningens författningsstöd. I denna granskning använder Skolinspektionen begreppet "vilseledande" som synonym till begreppet "fusk".

Beslut

Rektorns ledning och samordning av arbetet för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper

Gymnasieskolan Knut Hahn 1 uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen gör en samlad bedömning att rektorns ledning och samordning av arbetet med åtgärder vid fusk **i hög utsträckning** ger lärarna förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

Utifrån Skolinspektionens kvalitetskriterier har utredningen visat att verksamheten inom det granskade området fungerar väl.

Lärarnas beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper

Gymnasieskolan Knut Hahn 1 uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen gör en samlad bedömning att lärarnas arbete med åtgärder vid fusk **i hög utsträckning** ger dem beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

Utifrån Skolinspektionens kvalitetskriterier har utredningen visat att verksamheten inom de granskade områdena fungerar väl.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Skolinspektionens bedömningar

Rektorns ledning och samordning

Lärarnas förutsättningar för att motverka och upptäcka vilseledande

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete med att ge lärarna förutsättningar att arbeta för att utveckla sin bedömningspraktik samt deras möjligheter att samverka för att stärka beredskapen mot vilseledande. Skolinspektionen har även granskat rektorns erbjudan till lärarna om kompetensutveckling gällande vilseledande.

Lärarnas förutsättningar att arbeta med sin bedömningspraktik för att motverka vilseledande

Granskningen visar att rektorn möjliggör för lärarna att arbeta med bedömning och betygssättning på ett sätt som stärker deras beredskap att motverka och upptäcka vilseledande.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna har tillräckligt med tid att utveckla sin bedömningspraktik och att de i detta arbete inkluderar frågor om att motverka och upptäcka fusk. I intervju med lärare framkommer att lärarna har tid i sitt planeringsarbete för att beakta och minimera risker för fusk vid utformning av bedömningssituationer. Några lärare ger som exempel att de ägnat tid till att utforma muntliga bedömningsuppgifter med kompletterande följdfrågor för att minska risken för fusk. I intervjuer med såväl lärare som med rektor framkommer att det varierar mellan olika ämnen vilka utmaningar lärarna har i arbetet med att utforma bedömningssituationer på ett sätt som minskar risken för fusk, men lärarna uppger att de ändå har tillräckligt med tid för arbetet.

Lärarnas förutsättningar att samverka för att stärka beredskapen mot vilseledande

Granskningen visar att rektorn verkar för att lärarna ska ha goda förutsättningar att samverka i syfte att stärka deras beredskap att motverka och upptäcka fusk.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna har tid och forum för att regelbundet samverka på ett sätt som stärker deras beredskap och utvecklar deras samsyn i frågor som rör fusk och användning av AI-verktyg vid olika bedömningssituationer. Av dokumentation som inkommit till Skolinspektionen inför granskningen och i intervju med rektorn framkommer att rektorn ger lärarna avsatt tid för regelbunden samplanering, ämnesövergripande

bedömningsdiskussioner, gemensam rättning och sambedömning och att lärarna vid sådana tillfällen resonerar kring frågor om fusk och AI-användning. Lärarna bekräftar detta och ger exempel på hur frågor om förebyggande av fusk är en återkommande punkt i flera olika samverkansforum som vid ämnes- och arbetslagsmöten samt vid studiedagar. Lärarna uppger att de bland annat ber varandra om ett andra utlåtande kring elevers svar för att se om de reagerar över något i elevens text. Lärarna berättar även att de nästan varje dag för informella samtal om frågor som rör fusk och AI-användning i olika sammanhang. Enligt lärarna delar de regelbundet med sig av erfarenheter och lär av varandra på ett sätt som de anser stärker deras beredskap att motverka och upptäcka fusk.

Rektorns erbjudan till lärarna om kompetensutveckling gällande vilseledande

Granskningen visar att rektorn skaffar sig kännedom om lärarnas behov av kompetensutveckling avseende hantering av fusk vid bedömningssituationer och erbjuder vid behov sådan kompetensutveckling.

Av granskningen framgår att rektorn tar reda på vilka behov lärarna generellt har av kompetensutveckling men även mer specifikt kopplat till AI och vilseledande vid bedömningssituationer. I dokumentation från huvudmannen och i intervju med rektor framgår att rektorn får kännedom om lärarnas behov av kompetensutveckling genom arbetslagsmöten, arbetsplatsträffar, medarbetarsamtal och samtal i vardagen samt genom skolans kvalitetsrapport. I intervju bekräftar lärarna detta och tillägger att rektorn fångar upp deras behov av kompetensutveckling och sätter in åtgärder som bidrar till att utveckla skolverksamheten.

Vidare framgår av granskningen att rektorn erbjuder lärarna kompetensutveckling gällande fusk och AI-användning. I dokumentation från huvudmannen framkommer att rektorn erbjuder lärarna kompetensutveckling från individnivå och arbetslagsnivå till skolenhetsnivå. Det framgår att skolan bland annat haft studiedagar på temat AI och där delar av innehållet anknutit till frågor om fusk. Vidare framgår även att all personal ska genomgå en digital utbildning med fokus på AI och att två lärare på skolenheten läser en högskolekurs i AI. Rektorn berättar utöver det att en förstelärare på skolan har till uppdrag att stödja lärarna i frågor som rör användning av AI. Lärarna berättar att de deltagit i föreläsningar och utbildningar om AI som bland annat handlat om hur de kan använda AI och vad de ska tänka på för att motverka och upptäcka fusk. I intervju med rektorn framkommer att möjligheterna till kompetensutveckling gäller alla lärare, även icke behöriga och mindre erfarna lärare.

Samordnad information på skolan

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete med att samordna information om betyg, rättigheter och skyldigheter på skolan och som inkluderar frågor om vilseledande. Skolinspektionen har även granskat rektorns arbete för att lärarna ska utgå från gemensamma förhållningssätt och att lärarna ska informera eleverna på skolan om vad som är tillåtet och inte i anslutning till bedömningstillfällen.

Rektorns arbete med att samordna information om vilseledande på skolan

Granskningen visar att rektorn verkar för att det finns information som innefattar skolenhetens förhållningssätt och rutiner för att hantera fusk. Informationen är samordnad, enhetlig och väl avvägd.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att det på skolenheten finns samordnad information om betygssättning, rättigheter och skyldigheter och att denna information inkluderar frågor om fusk. Av intervjuer med rektorn, lärarna och av den skriftliga dokumentationen framgår att det vid skolenheten bland annat finns skolregler och en handlingsplan för vad som sker om en elev fuskar. Det framgår därutöver att undervisande lärare i respektive kurs eller ämne ger eleverna information om bedömning och betygssättning. Enligt lärarna har rektorn dessutom bestämt att mentorerna i samband med läsårsstart ska informera eleverna om regler som gäller på skolenheten. Lärarna uppger att rektorn även påminner dem om att regelbundet prata med eleverna om skolans regler, bland annat i samband med bedömningstillfällen.

Det framgår vidare av granskningen att rektorn ser till att den information som skolan ger om fusk är väl avvägd och enhetlig. Enligt både rektorn och lärarna får eleverna under det första läsåret mer omfattande genomgångar kring hur bedömning och betygssättning går till samt information om rättigheter och skyldigheter, vilket även inkluderar frågor om fusk. I dokumentation från huvudmannen framkommer att lärarna informerar eleverna i respektive ämne eller kurs och att mentorerna pratar om fusk på mentorstid. I intervju med rektorn framkommer att lärarna ger alla elever oavsett årskurs samma information vad gäller skolans regler, om det förebyggande arbetet och om konsekvenser vid fusk. I intervju med lärare framkommer att de använder mer tid i början av ett läsårs, årskurs eller kursstart för att informera eleverna och att de sedan kort brukar repetera reglerna. Enligt lärare och elever ägnar lärarna lagom med tid till att informera om skolreglerna samt att informationen är relevant utifrån elevernas studiesituation.

Rektorns arbete för att lärarna ska utgå från gemensamma förhållningssätt

Granskningen visar att rektorn ser till att lärarna konsekvent tillämpar gemensamma förhållningssätt gällande fusk och användning av generativ AI.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna tillämpar gemensamma förhållningssätt gällande fusk. I dokumentation från huvudmannen samt av intervjuer med lärare framkommer att skolans gemensamma förhållningssätt gällande fusk utgår från skolans generella skolregler och handlingsplanen för vad som sker om en elev fuskar. Lärarna och rektorn uppger vid intervjuer att det råder samsyn på skolan kring skolregler och rutinen för fusk. Lärarna uppger att de ofta diskuterar hur de kan tillämpa olika idéer för att förebygga fusk i den egna undervisningen. Enligt lärarna kan det variera vilka uppgifter eleverna genomför i olika ämnen vilket genererar diskussioner i ämnesarbetslagen om vad som är tillåtet och inte tillåtet gällande AI-användning och de diskussionerna bidrar till samsyn.

Rektorns arbete för att lärarna ska informera eleverna om vad som gäller vid vilseledande

Granskningen visar att rektorn verkar för att lärarna bedriver ett aktivt arbete för att göra information om fusk vid bedömningssituationer känd för eleverna.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna informerar eleverna om betyg, rättigheter och skyldigheter gällande AI-verktyg och fusk. Av inkommen dokumentation framkommer att skolregler och rutinen vid fusk finns tillgänglig på skolans interna informationsplattform. I intervju med lärare framkommer vidare att rektorn gett mentorerna i uppdrag att informera eleverna om deras rättigheter och skyldigheter gällande vilseledande och användning av AI-verktyg samt klargöra vad som är tillåtet och inte. Enligt lärarna och rektorn tydliggör dessutom lärarna rutinen för fusk vid bedömningssituationer. Lärarna uppger därutöver att mentorerna informerar eleverna om rutinen för fusk vid terminsstart medan lärarna gör det i sin egen undervisning kopplat till det egna ämnet och i samband med bedömningssituationer. Lärarna ger som exempel att de brukar prata med eleverna om vad som kan hända om en elev försöker fuska till exempel att de kan bli inkallade på samtal om lärare misstänker fusk. En specialpedagog uppger vid intervju att eleverna känner till vad som händer om de skulle fuska. Rektorn berättar att hen följer upp att lärarna informerar eleverna genom att vara ute i verksamheten och genom att samtala med lärarna. Enligt rektorn råder en hög ansvarskultur på skolan. Av intervjuer med elever framkommer att det alltid är tydligt om eller hur de får använda olika AI-verktyg när de arbetar med uppgifter som lärarna sedan ska bedöma. Eleverna berättar

att gränslinjen för vad som är tillåtet gällande användning av AI-verktyg kan skilja sig åt mellan olika skolämnen utifrån deras karaktär. Eleverna beskriver att det varierar i vilken utsträckning det är tillåtet att använda AI. Eleverna uppger att de oftast inte får använda AI, men att det ibland kan vara tillåtet exempelvis i samband med att de ska öva inför prov. Eleverna berättar vidare att det inte är tillåtet att använda AI-verktyg vid en provsituation.

Organisation och stöd i situationer när elever vilseleder

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete för att det ska finnas gemensamma arbetssätt på skolenheten för att hantera vilseledande samt för att de gemensamma arbetssätten ska vara kända bland lärarna.

Rektorns arbete för att det ska finnas gemensamma arbetssätt för att hantera vilseledande

Granskningen visar att rektorn verkar för att det ska finnas gemensamma arbetssätt för hur situationer där en eller flera elever vilseleder ska hanteras på skolenheten och ger ett aktivt stöd i sådana situationer.

Det framgår av granskningen att rektorn ser till att det finns gemensamma arbetssätt för hur lärarna och rektorn ska agera när elever försökt fusk. Skolinspektionen har tagit del av skolenhetens skolregler och en fastställd handlingsplan. Av dessa dokument framgår hur lärarna och rektorn ska agera vid misstanke om fusk och vilka påföljderna blir för eleverna vid konstaterat fusk. Enligt rektorn och lärarna är arbetsgången tydlig och gemensam för samtliga lärare. Rektorn uppger därutöver att lärarna följer den gemensamma arbetsgången och att processen går snabbt. Lärarna bekräftar att det finns tydliga gemensamma arbetssätt kring detta som alla lärare känner till. Lärarna berättar att rektorn påminner dem och ser till att också nyanställda får information om arbetssätten. Vidare uppger lärarna att det är enkelt att hitta alla dokument och rutiner och att rutinerna uppdateras vid behov.

Granskningen visar därutöver att rektorn ger ett aktivt stöd till både lärare och elever i situationer av fusk. I intervju med rektorn framkommer att hen har beredskap och vid behov ger stöd till både lärare och elever i situationer som rör fusk. Rektorn uppger att läraren vid misstanke om fusk ska prata med och lyssna in elevens förklaring samt ta kontakt med mentorn. Om misstanken om fusk kvarstår tar mentorn kontakt med rektorn som fattar beslut om åtgärd. Rektorn uppger att lärarna även kan kontakta rektorn under processen för att få stöd. Lärarna berättar att de har goda förutsättningar och ett bra stöd av rektorn vid hantering av situationer som rör fusk.

Rektorns arbete för att de gemensamma arbetssätten ska vara kända bland lärarna

Granskningen visar att rektorn verkar för att de gemensamma arbetssätten är kända bland lärarna.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna känner till rutinerna för hur lärarna ska hantera situationer där elever fuskar. Av intervjuer med lärarna och av dokumentation från huvudmannen framgår att rektorn har presenterat skolreglerna inklusive rutinerna vid fusk på arbetsplatsträffar och att rektorn utöver detta mejlar och påminner samt informerar lärarna om eventuella förändringar i arbetssätten. Rektorn följer även upp att lärarna arbetar i enlighet med skolenhetens upprättade rutin vid fusk i direkt anknytning till en eventuell situation av fusk. Lärarna bekräftar att rektorn har förankrat de gemensamma tillvägagångssätten gällande skolenhetens hantering av fusk hos lärarna och uppger att rektorn påminner dem regelbundet om att också prata om rutinerna med sina elever.

Lärarnas beredskap och arbetssätt

Utformning och uppföljning av bedömningssituationer och betygsunderlag

Här har Skolinspektionen granskat lärarnas arbete med att utforma bedömningssituationer för att motverka vilseledande samt lärarnas arbete för att utveckla sina bedömningssituationer.

Lärarnas arbete med att utforma bedömningssituationer för att motverka vilseledande

Granskningen visar att lärarna arbetar medvetet med att utforma bedömningssituationer och betygsunderlag och att de i detta arbete gör avvägningar för att minska risker för fusk.

Av granskningen framgår att lärarna arbetar på flera olika sätt för att utforma bedömningssituationer inklusive gymnasiearbetet, så att de underlag de inhämtar är tillförlitliga. I intervjuer med såväl lärare som elever framkommer att eleverna exempelvis skriver prov i en låst digital provplattform, att de ibland får redovisa sina kunskaper muntligt samt att det på yrkesförberedande program är vanligt med praktiska bedömningssituationer. Intervjuade lärare ger också exempel på att de ibland använder flera olika typer av prov vid ett och samma bedömningstillfälle. Enligt lärarna och rektorn använder lärarna sällan

inlämningsuppgifter som bedömningsunderlag. Lärarna uppger vid intervjuer att de i samband med de inlämningsuppgifter som ändå förekommer på olika sätt är aktiva i elevernas arbetsprocess. Lärarna berättar att när det gäller gymnasiearbetet tar de till exempel del av elevernas arbetsplaner, samtalar med dem och eleverna skriver dessutom loggbok under processens gång. Enligt lärarna utformar de även övriga uppgifter som eleverna delvis gör utanför lektionstid så att det ska vara möjligt att följa elevens process och på så sätt undvika att elever till exempel använder AI på ett otillåtet sätt. Av granskningen framgår vidare att en stor del av utbildningen på barn- och fritidsprogrammet är praktisk och att eleverna delvis gör sina gymnasiearbeten på en arbetsplats där eleverna skriver en arbetsplan och samtalar med läraren. När eleverna avslutat arbetet på arbetsplatsen arbetar de med rapportskrivandet med stöd av handledare på skolan.

Vidare framgår av granskningen att lärarna informerar eleverna om skolans normer och regler vad gäller fusk och hur reglerna är en grund för skolarbetet. Lärarna uppger att de tillsammans med mentorerna har ett gemensamt ansvar att informera eleverna i samband med terminsstart. Därefter informerar undervisande lärare eleverna i anslutning till formella bedömningssituationer. Enligt lärarna får eleverna information om hur deras kunskaper ska bedömas vid uppstart av ett nytt moment. I intervju med elever framkommer att det vid formella bedömningssituationer är tydligt vilka regler som gäller, exempelvis när elever skriver prov i den låsta digitala provplattformen eller när de skriver nationella prov. Eleverna berättar att de fått såväl skriftlig som tydlig muntlig information om vilka regler som gäller. Lärarna uppger att de hänvisar eleverna till sin mentor eller rektorn om de har generella frågor avseende skolans regler kring fusk.

Av granskningen framgår att lärarna arbetar för att eleverna ska få förståelse för sitt eget ansvar kopplat till användandet av AI-verktyg. I intervju med lärare och elever framkommer att lärarna informerar eleverna om hur de kan använda AI i skolarbetet och vad som är lämplig respektive olämplig användning av AI-verktyg i olika situationer. Enligt lärarna upplyser de även eleverna om att det är dom själva som förlorar på att fuska eftersom kunskapsutvecklingen hämmas om de använder AI på fel sätt i skolarbetet. Vidare uppger lärarna att de upplyser eleverna om att användning av AI-verktyg inte garanterar att en text är korrekt och att det alltid är eleven själv som ansvarar för innehållet i sina skoluppgifter. Lärarna uppger att de exempelvis informerar om detta i samband med att de pratar med eleverna om källanvändning. Lärarna uppger att det är viktigt att utgå ifrån hur elever kan använda AI-verktyg på ett sätt som stärker deras kunskapsutveckling snarare än att försöka motverka all användning av AI.

Lärarnas arbete för att utveckla sin bedömningspraktik

Granskningen visar att lärarna följer upp bedömningssituationer och betygsunderlag för att utveckla sin bedömningspraktik och tar i detta arbete hänsyn till de risker som finns i syfte att motverka vilseledande. Lärarna arbetar även kontinuerligt för att hålla sig uppdaterade med teknikutvecklingen.

Av granskningen framgår att lärarna på olika sätt följer upp hur ändamålsenliga olika formella bedömningssituationer är, samt hur väl olika uppgifter fungerar i syfte att motverka att elever fuskar. I dokumentation från huvudmannen framkommer att lärarna följer upp olika bedömningsunderlag och bedömningssituationer såväl enskilt som kollegialt. Enligt lärarna är reflekterande och praktiska uppgifter svårare att fuska på än uppgifter som efterfrågar ett specifikt svar. Lärarna uttrycker att de ständigt uppdaterar bedömningssituationerna för att minimera risker för fusk. Lärarna berättar att de i ämnesarbetslagen bland annat har följt upp och utvärderat inställningar på provplattformen för att minska risken för fusk samt kommer att utvärdera det upplägg som skolan tillämpar under läsåret 2026/27 gällande process- och redovisningsformatet för gymnasiearbetet. Vidare berättar lärarna att de löpande följer upp hur eleverna presterar och ser över hur de kan använda AI-verktyg på rätt sätt i skolarbetet i ett försök att inte motverka all AI-användning. Såväl lärare som elever uppger vid intervjuer att lärarna även följer upp bedömningssituationer i samband med betygsättning samt genom att löpande under läsåret ha muntliga efterföljande uppföljningar och framåtsyftande samtal med eleverna.

Av granskningen framgår vidare att lärarna arbetar för att utveckla sina förmågor att göra riskbedömningar i relation till teknikutvecklingen kring AI-användning. Av dokumentation från huvudmannen framgår att all personal är erbjuden kompetensutveckling med fokus på AI genom bland annat föreläsningar, workshops och digital utbildning. Vidare har skolenheten tillsammans med andra skolenheter nyligen genomfört en gemensam studiedag med fokus på AI där de bland annat har behandlat elevers otillåtna användning av AI och hur de kan upptäcka fusk med hjälp av otillåten AI-användning. Av intervju med rektorn framgår att lärarna och rektorn pratar mycket om AI och att det finns en "dela-kultur" på skolan som bidrar till att lärarna ständigt blir uppdaterade av varandra exempelvis vad gäller att göra riskbedömningar givet den snabba teknikutvecklingen. Lärarna uppger att den AI-utbildning som de genomgått gör det enklare för dem att gå vidare på egen hand och fördjupa sig i användningen av AI-verktyg. Lärarna säger att utbildningen har lett till många givande diskussioner lärare emellan och inneburit att de vågar testa mer själva samt att de har diskuterat mer med varandra om hur eleverna kan använda sig av AI som hjälpmedel i undervisningen.

Upptäcka och hantera vilseledande

Här har Skolinspektionen granskat lärarnas beredskap för att upptäcka och hantera situationer där elever vilseleder.

Lärarnas beredskap för att hantera situationer där elever vilseleder

Granskningen visar att lärarna har god beredskap i form av strategier och arbetssätt för att upptäcka och hantera situationer där en eller flera elever vilseleder och att dessa tillämpas konsekvent.

Av granskningen framgår att lärarna arbetar aktivt för att ge eleverna kännedom om skolenhetens arbetsgång vid konstaterat fusk. Rektorn och lärarna berättar att de återkommande informerar eleverna om skolans förebyggande arbete och handlingsplanen som gäller vid konstaterat fusk. De informerar bland annat vad som händer om en elev fuskar vid enstaka respektive upprepade tillfällen. Eleverna bekräftar att lärarna brukar tydliggöra vad som händer om någon elev ertappas med att fuska och berättar att det vid konstaterat fusk blir ett möte med rektorn samt att elever kan bli avstängda vid upprepade förseelser. Eleverna säger att de vet exakt vad som gäller och att lärarna ofta repeterar reglerna.

Vidare framgår av granskningen att lärarna använder sig av gemensamma strategier för att upptäcka fusk vid bedömningssituationer som äger rum i en lektionssal. I intervjuer med lärarna och rektorn framkommer att lärarna tillämpar flera strategier för att minska risken för fusk. Bland annat gör elever skrivuppgifter i den låsta digitala provplattformen. Lärarna samlar in mobiltelefoner, smartklockor, hörlurar och snusdosor från eleverna. Vidare placerar lärarna eleverna strategiskt avskilt från varandra. Eleverna uppger att lärarna under provtillfällena cirkulerar i lektionssalen samt kontrollerar att eleverna inte använder fusklappar, mobiltelefoner eller pratar med varandra. Eleverna uppger att detta gör det svårt att fuska. Rektorn säger att alla lärare har god kontroll över bedömningssituationerna.

Granskningen visar även att lärarna har arbetssätt för att upptäcka plagiat och bedöma risken att elever tagit hjälp av AI-verktyg på ett otillåtet sätt för att generera innehåll till gymnasiearbetet eller andra uppgifter där eleverna arbetar utanför lektionstid. Av intervjuer med lärare och rektorn samt av dokumentation från huvudmannen framgår att skolenheten i det närmaste helt utesluter arbeten som sker utanför lektionstid som bedömningsunderlag. Enligt dokumentationen diskuterar lärare eller mentor med eleverna om plagiat och fusk ur ett upphovsrättsligt perspektiv och tydliggör att det strider mot upphovsrätten att sätta sitt eget namn under någon annans arbete. Enligt lärarna har risken för fusk vid gymnasiearbeten tidigare främst handlat om plagiat. Under de senaste åren har lärarna istället identifierat att risken för fusk främst går att koppla till att

elever använder AI-verktyg för att skapa text till sina gymnasiearbeten. Lärarna uppger i intervju att de har flera olika arbetssätt för att upptäcka plagiat och bedöma risken för att eleverna har genererat en text med hjälp av AI. De uppger att de har delade dokument med eleverna och att de följer deras process och ser hur elevernas arbete fortskrider och ställer löpande frågor till eleverna för att se om det plötsligt händer väldigt mycket i elevernas arbeten på kort tid. Vidare är lärarna delaktiga i elevernas arbetsprocess genom handledning och eleverna lämnar in delrapporter för avstämning under processens gång. Eleverna behöver även göra muntliga presentationer av sina arbeten. I intervju med elever framkommer att lärarna vill ta del av de källor som eleverna har använt för att söka information för att kontrollera att de inte använt AI och att informationen stämmer. Eleverna säger att lärarna regelbundet frågar upp och ber om utvecklande svar och ställer kontrollfrågor i slutet av ett moment för att kontrollera att elever gjort uppgifter själva. Lärarna berättar att de ställer följdfrågor för att säkerställa att eleverna verkligen förberett sig på rätt sätt.

Det framgår också av granskningen att lärarna har god uppmärksamhet i samband med nationella prov i syfte att minska riskerna för fusk. Lärarna berättar att det är svårt för eleverna att fuska vid nationella prov eftersom de har samma rutiner som vid ordinarie formella bedömningssituationer. Lärarna uppger att de inte beaktar provresultatet i de fall elever har fuskat. Eleven får istället möjlighet att skriva ett ersättningsprov. Enligt lärarna är det ovanligt att elever försöker fuska vid nationella prov. Rektorn berättar i intervju att elever kan fuska om det nationella provet spridits innan provdagen men att skolenheten har god beredskap att förhindra den typen av situationer. Lärarna berättar att en utmaning nu för tiden är att det är så många kryssfrågor i de nationella proven, vilket kan öka risken för fusk genom att eleverna exempelvis kan titta på varandras svar. Eleverna uppger att det är väldigt svårt att fuska på de nationella proven och att lärarna har koll på allt eleverna gör. Eleverna berättar bland annat att de inte får skicka runt vattenflaskor eller sudd och att de får lämna provsalen vid överträdelser.

Av granskningen framgår avslutningsvis att lärarna tillämpar de gemensamma arbetssätt som finns på skolenheten för att göra överväganden och hantera situationer då elever har fuskat. Av dokumentation från huvudmannen och av intervju med rektorn framgår att lärarna är grundligt insatta i skolans arbetsgång för hur de ska hantera situationer av fusk och att de systematiskt följer den. Lärarna bekräftar att det finns tydliga rutiner och att det råder samsyn på skolenheten kring vad som är fusk och hur de ska hantera situationer där elever försökt fuska. Enligt rektorn följer hen upp situationer där de konstaterat att en elev fuskat redan samma dag. Enligt rektorn ska mentorerna informera elevens samtliga lärare om det finns misstanke om fusk och att undervisande lärare gör en muntlig uppföljning med rektorn. Av dokumentation från huvudmannen framgår att skolenheten det senaste läsåret har hanterat cirka 10 fall av fusk men inget fall

har lett till avstängning. Enligt såväl intervjuade lärare som rektorn rör det sig om få fall av konstaterat fusk på skolenheten. Lärarna uppger att det är en eller ett par elever per läsår som ertappas med att fuska och att dessa blir påkomna brukar vara tillräckligt avskräckande för de andra eleverna. Eleverna uppger att i de fall som fusk kan ha förekommit har läraren hanterat situationen med berörd elev i enrum och inte inför andra elever.

På Skolinspektionens vägnar

X Robert Östberg

Beslutsfattare

Signerat av: Robert Östberg

X Pia Almarlind

Föredragande

Signerat av: Pia Almarlind

I handläggningen av ärendet har även utredarna Helen Lundell Sjöberg och Anders Haglund medverkat.

Bilaga 1: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i gymnasieskolors arbete med och beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av måluppfyllelse och kunskaper.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Inom granskat område bedöms om verksamheten uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Frågeställningar

1. I vilken utsträckning leder och samordnar rektorn skolans arbete för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Kvalitetskriterier:

- Förutsättningar för att motverka och upptäcka vilseledande
- Samordnad information på skolan
- Organisation och stöd i situationer när elever vilseleder

2. I vilken utsträckning har lärarna beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Kvalitetskriterier:

- Utformning och uppföljning av bedömningssituationer och betygsunderlag
- Upptäcka och hantera vilseledande

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen intervjuade elever och personal på Gymnasieskolan Knut Hahn 1 den 23–24 september 2026. Intervjuerna genomfördes digitalt via länk av utredarna Pia Almarlind och Anders Haglund.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- två gruppintervjuer med åtta elever som studerar på samhällsvetenskapliga programmet och barn- och fritidsprogrammet, år 2 och år 3
- två gruppintervjuer där den ena gruppen bestod av fyra lärare som undervisar på samhällsvetenskapliga programmet och den andra gruppen bestod av tre lärare som undervisar på barn- och fritidsprogrammet, år 2 och år 3 samt en specialpedagog
- en intervju med ansvarig rektor för skolenheten
- dokument som Skolinspektionen begärt in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från de digitala intervjuerna och getts tillfälle att yttra sig.

De samlade iakttagelserna från alla verksamheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras våren 2027.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionen ska granska verksamheters kvalitet

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.¹

Betyg ska utgå från en bedömning av elevens kunskaper

I skollagen (2010:800) anges att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen). Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen).

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor (2 kap. 9 § skollagen). Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation (2 kap. 10 § skollagen). I förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (nedan Lgy25)² anges att rektorn, som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan, har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen (Lgy25, avsnitt 2.6 Rektorns ansvar).

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen). Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas (3 kap. 16 § skollagen). Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper på den aktuella nivån i ämnet i förhållande till de betygskriterier som gäller för ämnet som helhet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper (15 kap. 24 § andra stycket skollagen).³ Vid betygssättning i ett ämne

¹ 26 kap. 20 § skollagen (2010:800).

² Lgy25 gäller för utbildningar som påbörjas från och med 1 juli 2025. Se förordning (2024:662) om ändring i förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025 (benämns Lgy11).

³ Se lag om ändring i skollagen (2010:800) SFS 2022:147. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Äldre lydelse: Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygskriterier som gäller för kursen och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper (SFS 2022:146).

på en nivå som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl (15 kap. 25 a § skollagen).⁴ Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive ämne (Lgy25, avsnitt 2.5 Bedömning och betyg).⁵

I gymnasieskolan får huvudmannen eller rektorn besluta att stänga av en elev helt eller delvis om eleven med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av elevens måluppfyllelse och kunskaper (5 kap. 17 § första stycket 2 skollagen). En sådan åtgärd får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter (5 kap. 6 § tredje stycket skollagen).

Elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har (Lgy 25, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter). Alla som arbetar i skolan ska i skolans arbete med normer och värden uppmärksamma de möjligheter och risker som den ökande digitaliseringen medför. Läraren ska klargöra skolans normer och regler och hur dessa är en grund för arbetet, och tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen (Lgy25, avsnitt 2.2 Normer och värden).

⁴ Se lag om ändring i skollagen (2010:800) SFS 2022:147. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Äldre lydelse: Vid betygssättning i en kurs som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas.

⁵ Äldre lydelse (Lgy11): Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive kurs (SKOLFS 2022:13).